

OCTUBRE -
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Vestit d'òpera de Lucrecia Bori

CE 2 / 0 1 4 6 2 - CE 2 / 0 1 4 6 9

Què és?

Es tracta del vestit que correspon al personatge de Cio-Cio-San (Butterfly) de l'òpera *Madama Butterfly* de Giacomo Puccini. El vestit està complet i compost pel quimono, el calçat i fins les joies per al pentinat.

El conjunt va ser donat al Museu Nacional de Ceràmica en 1960 per la soprano Lucrecia Bori. Lucrecia Borja i González de Riancho (València, 1887 - Nova York, 1960), que va adoptar el nom artístic de Lucrecia Bori, va cantar per primera vegada en *Madama Butterfly* en el Teatre Sant Carlo de Nàpols en 1910.

Triant com a "Peça del trimestre" este vestit, el museu vol retre homenatge a la soprano valenciana de fama mundial en el 50 aniversari de la seua defunció.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

El vestit en detall

Està compost per un quimono de crespó color estragó amb estampats en policromia de motius florals d'influència oriental. L'escot davanter està format per la mateixa obertura davantera, i el cul és redó a caixa. Presenta un coll de tipus esmòquing del mateix teixit que el folre. Per davant el vestit està totalment obert i s'ajusta a la cintura amb una banda de seda verda pàl·lida decorada amb ovals amb figures geomètriques i garlandes de crisantems. Les mànegues són llargues i amples, amb dos grans bandes rectes que pengen. El quimono presenta també brodats sobreposats de grans mides amb motius de pardals en distintes posicions, tortugues, troncs d'arbre i flors. La primera matèria empleada és seda lassa en blanc i negre així com fils de metall daurats. Completen la decoració motius de cintes ondulants i branques de pins. La banda per a cenyir la cintura porta brodades dos papallones amb fils daurats.

El vestit es completa amb calcetins i sabates amb puntera de seda morada estampada de flors. Per al tocat, el vestit inclou una diadema de flors de tela amb cascavells, una pinta i dos agulles.

El quimono

El quimono és el vestit tradicional japonés usat tant per dones com per hòmens, i va ser la peça d'ús comú fins als primers anys de la postguerra. Actualment, s'usa en ocasió de cerimònies o celebracions. Antigament es realitzava amb un material rústic (llenç o cànem), però sota la influència de Xina i Corea, es va començar a utilitzar la seda, convertint-se en una peça símbol de l'estatus socioeconòmic. Els accessoris per acompanyar al quimono són les xinel·les de fusta anomenades *geta*, o les sandàlies baixes fetes de cotó i cuir anomenades *zori*.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.
Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Madama Butterfly

Madama Butterfly és una òpera en tres actes (originàriament en dos) amb música de Giacomo Puccini (1858-1924) i llibret de Giuseppe Giacosa i Luigi Illica basat, en l'obra per a teatre de David Belasco, qui al seu torn es va inspirar en el llibre del francès Pierre Loti, *Madame Chrysanthème* (1887).

L'òpera va ser estrenada el 17 de febrer de 1904 en el teatre de la Scala de Milà, obtenint molt mala recepció per part del públic i de la crítica. El 18 de maig del mateix any es va estrenar en Brescia una versió revisada de l'òpera que esta vegada va aconseguir agradar a l'audiència i tindre èxit. Junt amb *La Bohème* i *Tosca* és una de les tres òperes més representades del compositor.

L'òpera narra la història d'amor entre una jove japonesa i un oficial de la marina nord-americana en Nagasaki, a finals del segle XIX. L'oficial F. B. Pinkerton, destinat a bord del navili Abraham Lincoln, aconseguix casar-se amb la jove Cio-Cio-San ajudat pel matrimoni Goro. Per a la japonesa, es tracta d'una unió per a tota la vida, però ignora que per a ell es tracta només d'una aventura fora del seu país. La família de Cio-Cio-San la renega per traïr els costums japonesos. Pinkerton es marxa a Estats Units prometent retornar encara que

Giacomo Puccini (1858-1924)

sense intenció de fer-ho. Malgrat ser informada d'això pel cònsol americà, la jove, que mentrestant ha tingut un fill de Pinkerton, decidix esperar-lo, convençuda que tornarà. Este torna però acompanyat de la seua legítima esposa, Kate. En assabentar-se de l'existència del fill, decideixen arreplegar-lo per a criar-lo als Estats Units. La desolada Butterfly li'l lliura i, desesperada, se suïcida.

Cartell de l'òpera realitzat per Adolfo Hohenstein, 1904.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Lucrecia Bori (1887-1960): 50 aniversari de la seua mort (I)

Nascuda a València en 1887, Lucrecia Borja González de Riancho, va mostrar el seu gust pel cant a una edat molt primerenca, quan amb només sis anys va cantar en el Paranimf de la Universitat de València a benefici dels òrfens de la guerra de Cuba.

La seua formació es va desenvolupar a València amb Lamberto Alonso i a Milà amb Melcior Vidal.

Va debutar en 1903 en el paper de Micaela, de l'obra *Carmen* de Bizet, en el Teatre Adriano de Roma. La seua reputació com a cantant es va consolidar amb actuacions en els teatres del Châtelet de París i de Sant Carlo de Nàpols on va cantar precisament en *Madama Butterfly*. Va intervenir durant diverses temporades en el Teatre alla Scala de Milà, en obres com *El cavaller de la rosa* de Richard Strauss i *Romeu i Julieta* de Gounod.

En 1910, va actuar per primera vegada en el qual es convertiria en "el seu teatre": el Metropolitan Opera House de Nova York, amb l'obra *Manon Lescaut* de Puccini. En este mateix teatre, va intervenir en òperes com a *Faust* de Gounod, *Mefistòfil* de Boito, *L'hora espanyola* de Ravel, *La Bohème* de Puccini, o *Pelléas et Mélisande* de Debussy, entre altres. Va cantar també en altres sales com l'Acadèmia de Música de Brooklyn i l'Òpera de Boston.

L'edifici del Metropolitan Opera House fundat en 1880 i situat en el carrer 39 de Nova York, abans del seu trasllat en el Lincoln Centre en 1966.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Lucrecia Bori (1887-1960): 50 aniversari de la seua mort (II)

En 1936, va decidir retirar-se dels escenaris, despedint-se en el Metropolitan de Nova York amb la *Manon* de Massenet. No va deixar, no obstant, el món de l'òpera, ja que eixe mateix any va fundar la Societat d'Amics del Metropolitan Opera House, exercint un rol actiu i determinant en la vida d'esta institució.

Després de la riuada de València, en 1957, va organitzar una funció de gala la recaptació de la qual va donar a la seua ciutat natal per a ajudar a les persones afectades pel terrible succés.

En 1960, va morir a Nova York d'un vessament cerebral. El seu cos es va traslladar a la seua València natal, exposant-se en la seu del Museu Nacional de Ceràmica perquè el públic poguera rendir-li homenatge abans de donar-li sepultura.

Lucrecia Bori en el museu (I)

Bust de Lucrecia Bori

En la Sala Pinazo, s'exhibix un bust de la soprano realitzat per Ignacio Pinazo Martínez, fill del pintor Ignacio Pinazo Camarlench. Mostra a la cantant amb el cap tornat cap al seu costat dret, denotant sensibilitat al mateix temps que determinació i una elegància aristocràtica pròpia de la seua posa de gran diva.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Lucrecia Bori en el museu (II)

Donacions de Lucrecia Bori

Per la seua vinculació amb González Martí, la soprano va donar al Museu Nacional de Ceràmica alguns dels seus objectes personals. Entre ells es troben un altre vestit d'òpera, el de *La Traviata* realitzat per l'Helene Pons Studio de Nova York. La soprano va cantar en el Metropolitan en 1931 *La Traviata* de Verdi junt amb el baríton Giuseppe Danise, la qual cosa ens permet datar el vestit en eixa època. Este i un altre vestit de vellut blau (falda, cos i davantal) van formar part del llegat de la soprano al museu.

També compta el museu entre els seus fons, un ventall plegable decorat en l'anvers amb l'efígie de Lucrecia Bori. Tal ventall li va ser regalat en l'*Homenatge de València a Lucrecia Bori*, celebrat en el Cercle de Belles Arts de València en 1959. El ventall presenta en l'anvers el retrat de la cantant realitzat per Peris Aragó, representada amb el pentinat i tocat típic de la dona valenciana, emmarcat en un medalló. Junt amb l'efígie de la cantant s'han representat els escuts de la ciutat de València i del Cercle de Belles Arts. En el revers es pot veure una vista de l'Albufera i un paisatge d'horta amb barraques valencianes. El ventall i el vestit de *Madama Butterfly* van ser objecte d'una donació.

Ventall commemoratiu entregat pel Cercle de Belles Arts de València, 1959, metall, na-cre, guaix sobre tela.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.

Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Lucrecia Bori en el museu (III)

Donació de Vicente Borja González

Altres objectes relacionats amb la cantant procedixen de la donació del seu germà Vicente Borja González: un portacigarrets d'or exposat en les vitrines de joieria de l'Avantcambra; una placa commemorativa d'or, regal del Metropolitan Opera Orchestra, per les temporades d'òpera oferides entre 1912 i 1936; així com alguns quadros a l'oli realitzats per la mateixa Lucrecia Bori (un bodegó, una escena goyesca i un paisatge de l'Oest americà).

També pertanyen a esta donació un retrat de Lucrecia Bori en aquarel·la, obra d'Emilio de Blasco, datat en 1933, així com dos fotografies dels reis Alfons XIII i Victòria Eugenia dedicades a la soprano pels propis reis.

Excepte el portacigarrets i el bust, els altres fons no es troben exposats en l'actualitat.

Lucrecia Bori, *Pioners del Oest americà*, mitjan segle XX, oli sobre llenç.

Lucrecia Bori, *Bodegó*, mitjan segle XX, oli sobre llenç.

Lucrecia Bori, *Escena goyesca*, mitjan segle XX, oli sobre llenç.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.
Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades

OCTUBRE-
DESEMBRE 2010

PEÇA DEL TRIMESTRE

Emilio de Blasco, Retrat de Lucrecia Bori, Nova York,
1933, aquarel·la sobre paper.

Fotografies del Rei Alfons XIII i de la Reina Victòria Eugènia dedicades
a Lucrecia Bori, ca. 1928.

FICHA A CONSULTAR EN SALA. UNA VEZ UTILIZADA, SE RUEGA DEPOSITAR EN LA CAJA.
Fichas disponibles en la página web del museo: mnceramica.mcu.es/actividades